

VIKEN DÅ. Kvarnbergsgatan söderut med de gamla Kvarnbergshusen.

Foto: Ur LENNART EDBERGS ARKIV

En doft av gamla Viken

**Bengt Nordlöws första barn-
domsminnen kommer från
stadsdelen Viken. Här berättar
han om en lycklig tid i
krigets skugga.**

I stadsdelen Viken på Kvarnbergsgatan hade farfar, Axel Larsson, haft affär några årtionden runt 1900. Årskiftet 1943/44 bodde vi i en annan del av Karlstad. Mor hade fått sitt tredje barn, far låg "inkallad" i Pajala. Mor ville inte längre bo ensam med tre små barn.

Under vintern 1944 flyttade vi där-

för in i ett par rum i det hus som varit farfar Axels affär. Där bodde redan en av fastrarna. Dom kallades så, kollektivt. Tre var de till antalet. Tryggt sällskap och god hjälp, tyckte mor.

Från och med vintern 1944 och den tiden på Kvarnbergsgatan har jag mina första egna barndomsminnen. Jag var då tre och ett halvt år.

Dofterna

Doftintryck har en enastående stark förmåga att skapa varaktiga minnesbilder. Så är det för mig också. En doft jag alltid förknippar med Viken och Kvarnbergsgatan är

den obehagliga lukten av gasen till gasspisen i köket. Gaslukten ger ingen behaglig association när jag stöter på den till exempel utomlands. Faster Hanna manade alltid till försiktighet med tändstickorna när man tände spisen. Ofta öppnade hon dörren och ett fönster som båda vätte ut mot bakgården. På kvällen vid läggdags var hon alltid inne i köket och kände på kranen till gasen. Vi två äldre syskon sov i rummet närmast köket.

Själv sov hon i ett litet rum bakom ett draperi i det entrérum som vätte mot gatan och som varit butikslokal. Det var ett upphöjt rum dit ett par

trappsteg ledde. Jag tyckte det var ett konstigt rum.

Senare i mitt vuxna liv har jag sett flera sådana upphöjda rum. Det hade förstas varit farfars kontor.

Nybakat bröd

Tomten bakom farfars hus lutade lite nedåt. Neråt mot det som idag är den lägre liggande vägen under järnvägen på dess väg västerut över älven mot Växsnässidan. På den ena sidan av tomten löpte en hög lång brandmur. Det tog ett tag innan jag förstod vad som dolde sig bakom muren.

En ljummen försommarnatt sov vi för första gången med ett fönster på glänt mot bakgården.

Jag vaknade alltid tidigt. Sådana barn kallades då A-barn. Men så var vi också sömniga på kvällen och det var tydligen också bra.

En härlig doft av nybakat bröd strömmade in i rummet. Är det faster Hanna som är uppe så här tidigt och bakade, trodde jag kanske. Nej, förklarade sedan mor. Det ligger ett bageri bakom muren, du vet.

Jag tror att bageriet hette Larssons det också precis som farfars affär. Men vi var nog inte släkt.

Sedan den tiden får doften av nybakat bröd mig alltid att tänka på krigsåren på Kvarnbergsgatan.

Pomada

Pomada, i en blå flaska, som fanns i frisörsalonger långt fram i tiden är också ett doftminne från Kvarnbergsgatan. Jag tror att det stod Kerazin eller något åt det hållet på flaskan.

Det fanns en frisörsalong på vår gata nästan framme vid ingången till skyddsrummet i berget. Vad var det som doftade så gott genom den sommaröppna dörren till salongen när

man gick förbi?

Mor brukade säga att jag var ett sällsynt frågvist barn, ständigt full av svårbesvarade frågor. Frågor som bara barn är mäktiga att formulera.

Men denna min fråga kunde hon besvara med ett enda ord; pomada. Pomada? Löd följdfrågan. Det var ett sorts doftvatten som männen har i håret. Mor lät klippa oss pojkar i salongen i bland.

En gång vågade jag be frisören om lite pomada i håret. Till min obeskrivliga lycka fick jag det.

På väg hem gick jag in på bakgården till den cykelreparatör som hade sin lilla verkstad därinne. Jag måste visa honom att jag hade pomada. Cykelreparatören var en makalöst spännande gestalt på Kvarnbergsgatan. På köksbordet hade han en kristallmottagare. Det var en makalös mannick. När han skruvade på en knapp hörde man någon prata i Stockholm. När han skruvat en stund hörde man någon prata så man inte begrep ett dugg. Det var inte så konstigt att jag inte förstod, sa reparatören. Den som talar nu sitter i London. Jag bara gapade.

Det finns mer att berätta om Viken men det får anstå.

Lyckliga gatan

Det var en lycklig, spännade tid, ibland lite skrämmande i krigets skugga, förstas. Vi bodde här till pappa kom hem efter kriget 1945. Det var min lyckliga gata med många dofter. Dofterna och husen på gamla Kvarnbergsgatan som hade egen järnvägsövergång med bommar är borta sedan länge.

Minnena av dem dör aldrig.

BENGT NORDLÖW

GAMMAL BILD. En hundra år gammal bild på Kvarnbergsgatan med de första husen. Bilden är tagen från Klaraborg mot söder.